

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΘΟΡΙΑΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΥΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Τηλ. 210 8027738 e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 Νοεμβρίου 2009 ΕΤΟΣ 2^{ον} ΤΕΥΧΟΣ 86

Δόξα... Ἦχος δ' Ἀνατολίου

Τὴν τῶν ἰχθύων ἄγρην, καταλιπὼν Ἀπόστολε, ἀνθρώπους σαγηνεύεις,
καλάμῳ τοῦ κηρύγματος, χαλῶν ὡσπερ ἄγκιστρον, τῆς εὐσεβείας τὸ
δέλεαρ, καὶ ἀνάγων ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς πλάνης, τὰ ἔθνη ἅπαντα, Ἀνδρέα
Ἀπόστολε, τοῦ Κορυφαίου ὁμαίμων, καὶ τῆς οἰκουμένης ὑψηγητὰ
διαπρῦσιε, πρεσβεύων μὴ ἐλλίπτῃς ὑπὲρ ἡμῶν, τῶν ἐν πίστει καὶ πόθῳ
ἐυφημούντων πανεύφημε, τὴν ἀεισέβαστον μνήμην σου

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Από «Θρησκευτική και Ήθική Έγκυκλοπαίδεια», τόμ. 2ος, Αθήναι 1963.

Πληροφορίες ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης

Ὁ Ἀνδρέας ἦτο εἷς τῶν δώδεκα μαθητῶν τοῦ Κυρίου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀπ. Πέτρου. Ἀμφότεροι ἦσαν τέκνα τοῦ Ἰωνᾶ, ἀλιεῖς τὸ ἐπάγγελμα καὶ συνεργαζόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ. Κατήγοντο ἐκ τῆς Βηθσαιᾶ, κειμένης ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τῆς λίμνης τῆς Τιβεριάδος, ἐκ τῆς ὁποίας κατήγετο καὶ ὁ Ἀπ. Φίλιππος (Ἰω. α' 45). Τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστόλων τούτων εἶναι ἑλληνικόν, ἀπαντῶμενον παρ' Ἡροδῶτῳ, Πausανίᾳ, Πλουτάρχῳ καὶ παρ' ἄλλοις. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τῆς κατακτῆσεως τῆς Παλαιστίνης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τοῦ Μ. Αλεξάνδρου ἐλάμβανον ἑλληνικὰ ὀνόματα ἢ τὰ ἰουδαϊκὰ μετέτρεπον καταλλήλως εἰς ἑλληνικὰ (Ἰάσων, Ἰώσηπος -ἀντὶ Ἰωσήφ, Μενέλαος-, ὡς καὶ οἱ ἐπτὰ διάκονοι τῆς ἐν Ἱερουσαλήμ Ἐκκλησίας εἶχον ἑλληνικὰ ὀνόματα, Φίλιππος, Πρόχορος, Νικάνωρ, Τίμων, Παρμενᾶς, Νικόλαος, Στέφανος). Πιθανὸν διὰ τὴν ἑλληνικότητα τοῦ ὀνόματος ἐζήτησαν οἱ Ἕλληνες, οἱ θελήσαντες νὰ ἴδουν τὸν Κύριον, ἀπὸ τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Ἀνδρέαν, ὅπως εἰσαγάγουν αὐτοὺς πρὸς τὸν Κύριον (Ἰω. ἱβ' 20).

Περὶ τοῦ Ἀνδρέου παρέχονται οὐκ ὀλίγαι πληροφορίες ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις, καὶ μάλιστα ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην. Ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ Ἀνδρέας καὶ Πέτρος, φύσει εὐσεβεῖς, εἶχον χρηματίσει μαθηταὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, παρακολουθοῦντες τὰ κηρύγματα αὐτοῦ. Ὄταν ὁ Ἰωάννης εἶδε τὸν Ἰησοῦν μετὰ τὸ βάπτισμα καὶ εἶχε πλησίον του δύο μαθητὰς του, τὸν Ἀνδρέαν καὶ τὸν Ἰωάννην, δεικνύει πρὸς αὐτοὺς τὸν Κύριον, λέγων : «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ». Οἱ λόγοι τοῦ Βαπτιστοῦ ἔκαμαν ἐντύπωσιν μεγάλην εἰς τοὺς δύο μαθητὰς, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως. Οἱ δύο μαθηταὶ ἀκολουθοῦν τὸν Ἰησοῦν οὐχὶ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ γίνουιν μαθηταὶ του, ἀλλὰ νὰ ὁμιλήσουιν μὲ αὐτὸν καὶ νὰ ἐννοήσουιν ἐξ ἰδίας πείρας ποῖος ἦτο ὁ Ἰησοῦς. Ὁ Κύριος, ἀκούσας τὰ βήματά των καὶ, ὡς καρδιογνώστης, ἐννοήσας τὰς προθέσεις των, στρέφεται καὶ λέγει εἰς αὐτοὺς : «τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ• ραββί, (ὃ λέγεται μεθερμηνευόμενον διδάσκαλε), ποῦ μένεις; λέγει αὐτοῖς• ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε» (Ἰω. α' 39-41). Οἱ μαθηταὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ὁμιλήσουιν μετὰ τοῦ Κυρίου καθ' ὁδόν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν, διότι ἐπεδίωκον νὰ γνωρίσουιν καλῶς αὐτόν, τὸν ὁποῖον ὁ Βαπτιστὴς ἐχαρακτήριζεν ὡς ἀνώτερόν του καὶ ὡς ἀμνόν. Ποῦ ἔμενον ὁ Κύριος, ἐκεῖ εἰς τὰ περιχώρα τοῦ Ἰορδάνου, εἶναι ἄγνωστον. Πιθανόν, ὅπου ἔμενον ὅλοι ὅσοι ἔτρεχον πανταχόθεν καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῳ, ἦτοι εἴτε εἰς τὴν ὑπαιθρον, εἴτε εἰς οἶκόν τινα τῶν παρακειμένων χωρίων. Ἡ

ώρα ἦτο ὡσεὶ δεκάτη, ἦτοι τέσσαρες μ. μ., ὅταν οἱ μαθηταὶ μετέβησαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Κυρίου. Περὶ τίνος συνωμίλου κατὰ τὰς ὥρας τῆς μετὰ τοῦ Κυρίου διαμονῆς των, δὲν λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς, προσθέτει δὲ μόνον : «ἦν Ἄνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἰς ἓκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῶ». Ὁ ἄλλος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, εἶναι ὁ Ἰωάννης, ὁ καὶ διηγούμενος μὲ τόσας λεπτομερείας τὰ τῆς συναντήσεως, ἀφοῦ πενήτηκοντα ἔτη μετὰ τὴν συνάντησιν ἐνθυμεῖται, ὅτι ἦτο ὡρα ὡσεὶ δεκάτη, ὑποτιθεμένου ὅτι τὸ εὐαγγέλιον του συνέγραψε περὶ τὸ 80. Κατὰ τὴν συνήθειάν του ὅμως ἐν ὄλῳ τῷ Εὐαγγελίῳ του, ἀποσιωπᾷ καὶ ἐνταῦθα τὸ ὄνομά του. Ἐν συνεχείᾳ ὁ εὐαγγελιστὴς διηγεῖται, ὅτι τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ Ἄνδρέας εὕρισκει τὸν ἀδελφὸν του Πέτρον καὶ ὁδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὸν Ἰησοῦν. Οὕτως ὁ Ἄνδρέας ὁ πρωτόκλητος γίνεται ἡ αἰτία τῆς πρώτης συναντήσεως τοῦ Κυρίου μετὰ τοῦ Πέτρου, τοῦ ἀναδειχθέντος κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ τοῦ συμπολίτου του Φιλίππου, διότι ἐν συνεχείᾳ ἀναγινώσκομεν τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου κλήσιν τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαίου. Οὕτως ἐξηγεῖται διατὶ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις παρουσιάζεται ὁ Ἄνδρέας συνδεδεμένος μετ' ἰδιαιτέρας φιλίας μετὰ τοῦ Φιλίππου. Ἄλλ' ἡ συνάντησις, καὶ πρώτη γνωριμία αὕτη, δὲν ἀπετέλει τὴν ὀριστικὴν κλήσιν των ὡς μαθητῶν, διότι ὁ Κύριος δὲν ἤρχισε τὴν δημοσίαν αὐτοῦ δρᾶσιν εἰ μὴ μόνον μετὰ τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (Ματθ. δ' 12, Μάρκ. α' 14). Μετὰ τὴν σύλληψιν λοιπὸν τοῦ Ἰωάννου γίνεται ἡ ὀριστικὴ κλήσις τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἀνδρέου, ὅταν εὔρεν ὁ Κύριος αὐτοὺς παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γαλιλαίας καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς: «δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Οἱ δὲ ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῶ» (Ματθ. δ' 18, Μάρκ. α' 16, Λουκ. ε' 1-11).

Ὁ Ἄνδρέας ἐμφανίζεται ἀκολούθως ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις. Ἐν Μάρκ. α' 29, ἀναγινώσκομεν, ὅτι, ἐν Καπερναοῦμ μετέβη ὁ Κύριος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πέτρου καὶ Ἀνδρέου μετὰ τῶν δύο ἄλλων ἀδελφῶν Ἰωάννου καὶ Ἰακώβου, ἵνα θεραπεύσῃ τὴν ἀσθενοῦσαν πενθερὰν τοῦ Πέτρου. Ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦτο συναγεται, ὅτι ὁ Ἄνδρέας καὶ ὁ Πέτρος συγκατώκουν ἐν Καπερναοῦμ παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γαλιλαίας, ἔνθα καὶ ἤσκουν ἄλλοτε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀλιέως (Μάρκ. α' 29.). Ἀκολούθως, κατὰ τὴν τέλει τοῦ θαύματος τῆς διατροφῆς τῶν πεντακισχιλίων, οἱ δύο φίλοι Ἄνδρέας καὶ Φίλιππος παρουσιάζονται συζητοῦντες τὸ ζήτημα τῆς διατροφῆς τόσοσὺν πλήθους ἀκροατῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Τότε ὁ μὲν Φίλιππος ἀνακοινοῖ εἰς τὸν Κύριον, ὅτι ἔχουν διακόσια μόνον δηνάρια, «διακοσίων δὲ δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος βραχὺ τι λάβῃ», ὁ δὲ Ἄνδρέας ὅτι: «ἔστι παιδάριον ᾧδε, ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια• ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσοῦτους;» Καὶ οἱ δύο μαθηταί, ὡς φίλοι,

δεικνύουν τὴν αὐτὴν ἀπορίαν καὶ τὰς αὐτὰς διαθέσεις, σκεπτόμενοι ἀκόμη ὡς κοινοὶ θνητοὶ καὶ μὴ γνωρίζοντες ὅτι πλησίον τῶν ἦτο ὁ παντοδύναμος Κύριος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένοντο ἐκ τοῦ μηδενός καὶ ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου εἶχε μεταβάλλει ἐνώπιον τῶν τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον ἐν Κανᾶ (Ἰω. α' 3, στ' 5 - 9). Πάλιν οἱ δύο φίλοι, ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Φίλιππος, λαμβάνουν ἐνεργὸν μέρος κατὰ τὴν συνάντησιν τοῦ Κυρίου μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ προσήλυτοι οὗτοι Ἕλληνες δὲν ἐτόλμησαν νὰ πλησιάσουν τὸν Κύριον μόνοι, ἀλλ' ἐζήτησαν τὴν μεσολάβησιν τοῦ Φιλίππου, ὃν φαίνεται ἐγνώριζον. Ὁ Φίλιππος ὅμως ὡσαύτως διστάζει νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν θέλησιν τῶν καὶ ζητεῖ τὴν συνδρομὴν τοῦ Ἀνδρέου. Τότε ὁμοῦ «Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος», κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀνακοινοῦν εἰς τὸν Κύριον τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἑλλήνων ὅπως ἴδουν αὐτόν (Ἰω. ιβ' 20-23).

Ἐκ τῶν δώδεκα μαθητῶν τρεῖς, ὁ Πέτρος ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, ἀπετέλουν τὸν στενώτερον οὕτως εἰπεῖν περὶ τὸν Κύριον κύκλον, διότι τούτους τοὺς τρεῖς μόνον εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν, κατὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου καὶ κατὰ τὴν προσευχὴν του ἐν Γεθσημανῇ. Ἄλλ' ὁ Μάρκος, ἐν ιγ' 3, ὅταν ὁ Κύριος προεφήτευσεν τὴν μέλλουσαν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλήμ, παρουσιάζει μαζὶ μὲ τοὺς τρεῖς καὶ τὸν Ἀνδρέαν ἐρωτῶντα περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἔμελλον νὰ γίνουσι ταῦτα. Προσετέθη βεβαίως καὶ ὁ Ἀνδρέας, διότι αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφός του Πέτρος, καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, ἦσαν οἱ τέσσαρες πρῶτοι κληθέντες ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἵνα ἀκολουθήσουν αὐτόν.

Ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν μαθητῶν, ὁ Ἀνδρέας συγκαταριθμεῖται συνήθως μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πέτρου ἢ μετὰ τῶν τριῶν μαθητῶν, οἵτινες ἀπετέλουν τὸν στενώτερον κύκλον τῶν μαθητῶν περὶ τὸν Ἰησοῦν (Ματθ. ι' 2, Μάρκ. γ' 14, Λουκ. στ' 12, Πράξ. α' 13). Διὰ τελευταίαν φορὰν ἀναφέρεται ὁ Ἀνδρέας ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων, μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, ὅτε οἱ ἔνδεκα μαθηταὶ συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ ὑπερῶον ἐν Ἱερουσαλήμ, ὅπου «πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίας τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ» (α' 13-14).

Περὶ τῆς, μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δράσεως τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου οὐδὲν ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ἀναφέρεται, ἀλλ' ὅλαι αἱ σχετικαὶ πληροφορίαι στηρίζονται εἰς τὴν Παράδοσιν, εἰς τινὰ ἀπόκρυφα βιβλία, ἰδίως τοῦ αἰρετικοῦ Λευκίου, εἰς τοὺς ἱστορικοὺς Εὐσέβιον καὶ Νικηφόρον καὶ εἰς τὸν μοναχὸν Ἐπιφάνιον, ἀκμάσαντα περὶ τὸν Ἰ' αἰῶνα καὶ συγγράψαντα «Περὶ τοῦ βίου, τῶν πράξεων καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου» (PG 120, 216).